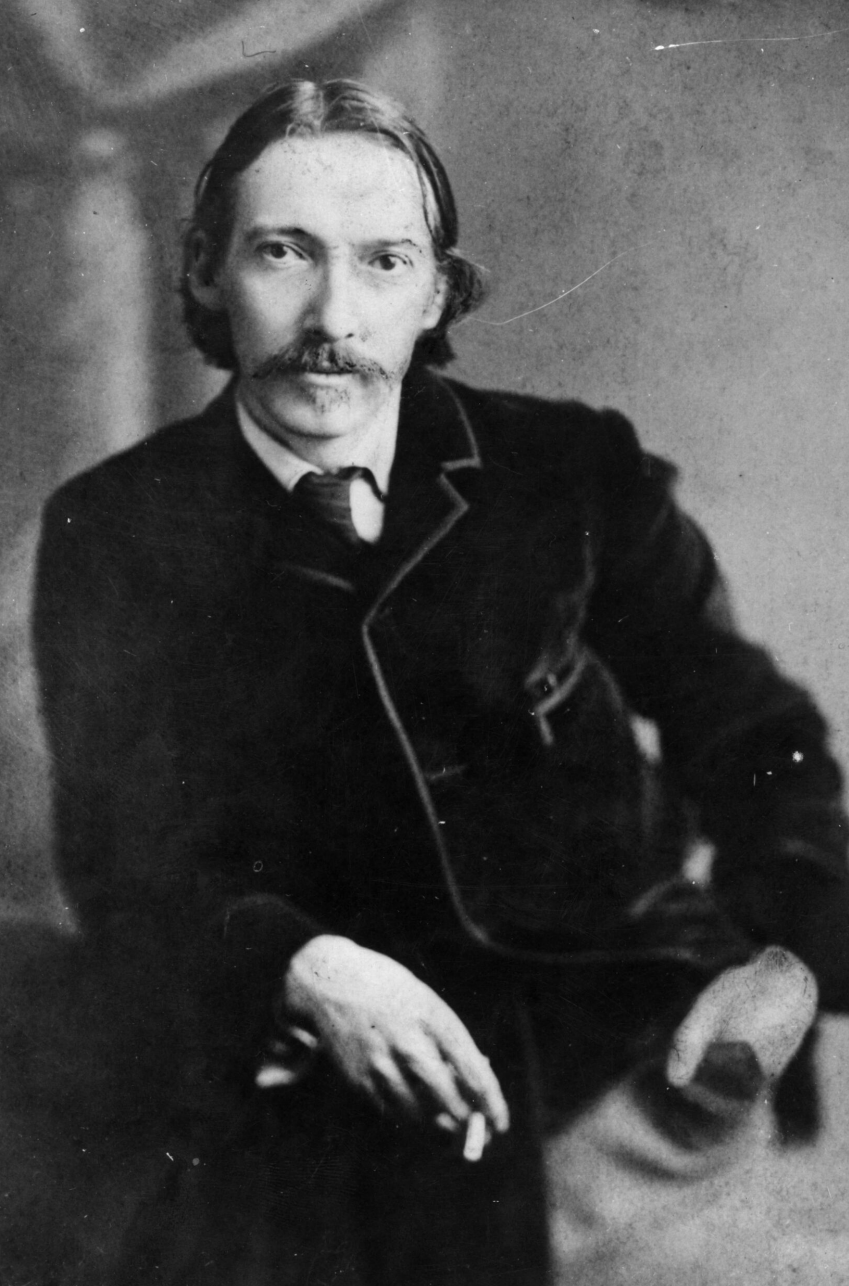
EL CARÀCTER DELS GOSSOS

I ALTRES ASSAIGS

ATEM POR ALS

Robert Louis Stevenson

Potser el més gran testimoni de la mestria d'un autor sigui la seva capacitat per transformar un nom. Abans de 1850, «Stevenson» significava un ésser humà anglès qualsevol; en tot just 44 anys, després de la mort de Robert Louis (1850-1894), aquestes tres síl·labes s'havien tornat extraordinàries i van passar a connotar literatura. Però menys sabut és que «Stevenson» significa, a més de *L'illa del tresor* i *Dr. Jekyll*, també «assaig». Significa una rara agudesa en la indagació del caràcter humà i una prosa que para atenció a allò que no sembla merèixer-la: els llocs desagradables, l'oci, el caràcter dels gossos. Els tres textos aquí reunits en donen fe i busquen ampliar la semàntica d'un nom que fins avui només ens havia parlat de l'Escòcia decimonònica i d'un temible vaixell de pirates.

EL CARÀCTER DELS GOSSOS

I ALTRES ASSAIGS

Robert Louis Stevenson

Traducció de
Núria Busquet Molist

NED ediciones

Índex

El caràcter dels gossos 11
Sobre el gaudi dels llocs desagradables 37
Una disculpa pels ganduls 57

El caràcter dels gossos

La civilització, les maneres i la moral de l'estirp dels gossos estan en gran mesura subordinades a les del seu amo ancestral: l'ésser humà. Aquest animal, en molts aspectes tan superior, ha acceptat una posició d'inferioritat, comparteix la vida domèstica i suporta com pot els capricis del tirà. Però el sobirà, com passa amb els britànics a l'Índia, presta poca atenció al caràcter del seu súbdit, tan ben disposat, el jutja amb mirades indiferents i el tracta amb menyspreu. Les mirades indiferents també són les dels seus admiradors, que han esgotat les paraules d'elogi i han enterrat la pobra ànima sota una muntanya

d'exageracions. I encara més buida i, si és possible, més poc intel·ligent, ha estat l'actitud dels seus detractors expressos; aquells que són molt aficionats als gossos «sempre que tinguin el lloc que els correspon», aquells que diuen «pobret, pobret» i encara són més pobres que ells; els que esmolen el ganivet de la vivisecció i engeguen el forn perquè s'escalfi; que no tenen vergonya d'admirar «l'instint de la bestiola»; i aquells qui, sobrepassant els límits del seny, han gosat ressuscitar la teoria de les màquines animals. L'«instint del gos» i el «gos autòmat», en aquesta època de psicologia i ciència, sonen com anacronismes estranys. El gos és un autòmat, no hi ha dubte; una màquina que funciona independentment del seu control: el cor, com la roda d'un molí, ho manté tot en moviment, i la consciència, com una persona tancada a les golfes del molí, gaudeix del paisatge que veu per la finestra i tremola quan sent repicar les pedres. Un autòmat que té confinat en un racó dins seu un es-

perit viu: un autòmat com l'ésser humà. El que no hi ha cap dubte que té és instint. Les aptituds heretades són seves, com també les febleses heretades. Algunes coses les veu i les entén de seguida, com si s'hagués despertat d'un son, com si hagués arribat «arrossegant darrere seu núvols de glòria». Però en el gos, com en l'ésser humà, l'abast de l'instint és limitat; les seves declaracions són obscures i ocasionals; i en la major part de la vida, tant el gos com el seu amo han de deixar-se portar per la deducció i l'observació.

La diferència principal entre gos i humà, després —i potser també abans— de la durada de la vida, és que un pot parlar i l'altre no. L'absència de l'habilitat de la parla limita el desenvolupament intel·lectual del gos. També li impedeix dedicar-se a l'especulació, atès que les paraules són l'origen de la metafísica. D'un sol cop, el salva de moltes supersticions, i el seu silenci li ha fet guanyar una fama de virtuós més elevada que la que es pot justificar per

la seva conducta. El gos té una bona colla de defectes. És més vanitós que els humans, té una avidesa singular per cridar l'atenció, és extraordinàriament intolerant al ridícul, suspicaç com un sord, gelós fins al punt de la bogeria i radicalment mancat de sinceritat. El dia d'un gos petit i intelligent transcorre a base de fabricar i difondre falsedats de manera laboriosa; menteix amb la cua, menteix amb l'ull, menteix quan aixeca la pota per protestar; i quan fa repicar el plat contra el terra o esgarrapa una porta, el seu propòsit no acostuma a tenir gaire a veure amb el que sembla. Però sempre té una disculpa preparada per compensar tots aquests defectes. Molts dels senyals que formen part del seu llenguatge han adquirit un significat arbitrari, que tant ell com el seu amo entenen clarament; però quan sorgeix una nova necessitat, o bé inventa un nou vehicle de significat per fer-se entendre o n'aprofita un d'antic per a un propòsit nou. I aquesta necessitat, que acostuma a

ser recurrent, deu tendir a afeblir la seva idea de la santedat dels símbols. Mentrestant, el gos està tranquil amb la pròpia consciència i traça, amb una exquisidesa humana, la distinció entre la veritat formal i la veritat essencial. De totes les seves perversions lingüístiques, de la seva legítima destresa amb els senyals, n'està fins i tot orgullós; però quan ha dit una mentida i el descobreixen, no hi ha ni un pèl del seu cos que no en confessi la culpa. Per a un gos de sentiments cavalleresc, el robatori i la falsedat són vicis vergonyosos. El gos, com els humans, exigeix per a les seves faltes el «je ne sais quoi de généreux» [no sé què de generós] de Montaigne. Mai no sent més de mitja vergonya per haver bordat o mossegat; i d'aquelles malifetes que ha comès pel desig de brillar davant d'una dama de la seva raça, conserva, fins i tot quan rep un càstig físic, una part d'orgull. Però que l'enxampin mentint, si ell ho entén, li desfà el rínxol de seguida.